

Amanda Dykes

*Zie de sterren die
daar staan*

Roman

 Uitgeverij Van Wijnen - Franeker

© 2020 Amanda Joy Dykes

Oorspronkelijke uitgever Bethany House Publishers, South Bloomington, Minnesota 55438, USA. Bethany House Publishers is een divisie van Baker Publishing Group, Grand Rapids Michigan.

Oorspronkelijke titel *Set the Stars Alight*

© 2021 Nederlandse editie Uitgeverij Van Wijnen, Postbus 172, 8800 AD Franeker

www.uitgeverijvanwijnen.nl

Vertaling Margriet Visser-Slofstra

Omslagontwerp Bureau Garage, Kampen

Omslagillustratie Paul Higdon

ISBN 9789051945973 / NUR 302

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Voor onze kinderen,
avonturiers vol verwondering,
wat een geschenk zijn jullie!
De Maker van de sterren is de Maker van jullie hart,
en o! wat houdt Hij veel van jullie.
Dat deze waarheid de sterren mag laten stralen,
alle dagen en nachten van jullie leven.*

*En voor jullie, beste lezers,
verwondering is een geweldig iets,
een gewichtig iets,
een waarheidlievend iets,
een verheffend iets.
Gegeven om ons hart,
onze hoop en onze geest drijvende te houden.
Houd u eraan vast, dappere mensen.
Maar meer nog – houd u vast aan de Gever ervan.
Al wordt het donker en breken er moeilijke tijden aan,
houd u vast aan dat gegeven licht.*

Elke goede gave, elk volmaakt geschenk komt van boven,
van de Vader van de hemellichten; bij hem is nooit enige
verandering of verduistering waar te nemen.

Jakobus 1:17

De wind in 't zeil, dreef mijl na mijl
het schuim in het kielzog mee.
Geen schip, geen man die voor ons kwam
naar deze stille zee.

Samuel Taylor Coleridge
Uit *De ballade van de oude zeeman*

Proloog

Londen, Engeland

Mei 1987

De geur van as stond voorgoed in het geheugen gegrift van iedereen die langs de verlaten Bessette Luciferfabriek was gelopen. Als iemand iets over de fabriek vroeg, herinnerden mensen zich zelden de details van de stenen torens, de ijzeren hekken of het zwartgeschilderde bord met sierlijke letters, met de inmiddels afgesleten vergulde randen ... maar ze herinnerden zich onvermijdelijk het algemene beeld van rook en roet – een overblijfsel van industriële revoluties, fabrieksstakingen en allerlei victoriaanse overleveringen.

Het hoge dak torende uit boven de huizen en de winkels die in de loop der tijd in de omgeving van het lege pand in Old London Town waren opgedoken. Toch was het nog niet eens zo lang geleden dat de Bessette Luciferfabriek, leverancier van zuiver licht, een eeuw lang aan de lopende band houten stokjes had geproduceerd. Die stokjes werden vervolgens naar het glashuis gebracht. Dit was geen huis van glas, maar een stenen bijgebouw waarin het glas werd gemalen. De stokjes ondergingen daar een behandeling, hun puntjes werden in het glaspoeder gedoopt. Glas dat was ontstaan uit vuur – om uiteindelijk weer aan vuur te worden overgeleverd.

Vroeger werden de stokjes in chemicaliën gedoopt. De strijklucifers werden verpakt en naar Market Street en Covent Garden verstuurd. Vervolgens waaierden ze uit over het land, naar het merengebied, de valleien en de zeehavens langs de kust van dit groene eiland, tot houtkachels, kookvuren en kampvuren hun warmte aan die luciferfabriek te danken hadden.

Maar zoals dat gaat snelde de tijd voorbij. Twee wereldoorlogen nestelden zich in de inwoners van het land. De oorlog bracht nieuwe uitvindingen voort die beloofden het donker buiten te sluiten. Groot-Brittannië leerde gloeilampen in fittingen te draaien en zaklampen van batterijen te voorzien, tot die aanhoudende stroom lucifers uit de fabriek overging in een dun straaltje dat vervolgens helemaal stopte. De Bessette Luciferfabriek, leverancier van zuiver licht, bleef één ... toen twee ... toen dertig jaar lang leegstaan.

Tot Gerald W. Bessette, de onwillige erfgenaam van 'Het fossiel', zoals de familie de fabriek was gaan noemen, op een druilerige morgen in mei 1987 de locatie met een onroerend-goedmakelaar bezocht om de mogelijkheden tot verkoop te bekijken.

Toen hij met half toegeknepen ogen de donkere ruimte betrad, struikelde hij bijna over iets. Hij raapte het schuldige voorwerp op: een zaklantaarn, uitgerekend het voorwerp dat tot de ondergang van de fabriek had geleid. Hij knipte de lantaarn aan en in het flauwe schijnsel ontwaarde hij dekens en dozen – het bewijs dat mensen bezit hadden genomen van de oude fabriek en dat ze op de onderste verdiepingen hun kamp hadden opgeslagen.

Met die lantaarn in de hand kreeg hij ineens een ingeving, een moment waarover hij later zou zeggen dat er 'bij hem een lampje was gaan branden'. Als er al mensen woonden, waarom zou hij dat dan niet verder uitbuiten? Die dag verliet Gerald W. Bessette de fabriek met een visioen van klinkende munten die zijn verdere levensweg zouden plaveien. Met behulp van de geldkisten van zijn familie begon hij de locatie te verbouwen. Er werden enkele tientallen muren in de enorme fabriekshallen gezet, de buitenmuren werden schoongeboend tot de rode glans afstak tegen de grijze lucht en er werden mooie woorden gesproken om de hoge plafonds te laten klinken als paleiswoningen in plaats van als tochtige woonverblijven: de Bessette Luciferfabriek was omgetoverd in Candlewick Commons: aantrekkelijke appartementen in Fulham.

Tegen het einde van het project huurde hij een plaatselijke horlogemaker in, ene Simon Claremont, om de torenklok te

repareren die vanaf de gewelfde ingang uitkeek over de betonnen binnenplaats. Op een gewone dinsdagmiddag, bijna een jaar nadat Gerald met de verbouwing was begonnen, stonden beide mannen op het dak te wachten tot de klok drie keer zou slaan als bewijs dat de reparatie was geslaagd.

‘Dit markeert het einde van een tijdperk,’ zei Gerald W. Bessette, terwijl hij de horlogemaker op zijn rug mepte alsof ze oude schoolkameraden waren. ‘Ooit stemden arbeiders hun oren af op deze toren om het begin en einde van hun dagelijks zwoegen in de gaten te houden. En nu’ – de man spreidde zijn armen uit, alsof hij de horizon van de hele stad ontrolde – ‘markeert die het begin van een nieuw tijdvak. Een tijd van ...’ Hij fronste zijn voorhoofd en had kennelijk al zijn woorden om zijn geweldig grote trots te verwoorden verbruikt. ‘Een tijd van iets heel erg goeds.’

Met een knikje liep Simon naar de klok, draaide op zijn eigen nadenkende wijze iets aan en deed toen een stapje achteruit. De seconden tikten weg en ... precies op tijd sloeg de klok drie keer. Het ietwat roestige geluid werd de wereld in geslingerd en vermengde zich met de klanken van de Big Ben verderop aan de Theems die door stegen en lanen galmden.

‘Ha!’ Gerald W. Bessette stak zijn handen triomfantelijk omhoog. ‘Nieuw leven, mijn vriend.’ Hij overzag het stenen gebouw onder hen, met de vleugels die het binnenplein aan drie kanten omsloten en het huisje dat bescheiden in een uithoek van het terrein stond, onder de enige boom op het hele terrein.

‘Dat gaat het huis van de conciërge worden,’ zei hij, naar beneden wijzend. ‘Dat was het glashuis. Maar nu zal het een huis en haard worden voor een geluksvogel die deze plek fris en gezond zal houden.’

Simon kneep zijn ogen toe. Hij liet zijn blik landen op het slaperige huisje, met de vertekening in de ruiten, de vervallen muren en de gewelfde, zwarte deur. ‘Een schoonheid, dat is het.’

We weten niet of Gerald in de grootsheid van zijn koninkrijk werd meegesleurd of dat hij een visionair en kundig man ineen herkende, maar hij was zo slim om zijn nieuwe vriend de positie van conciërge aan te bieden. Hij gaf daarbij meteen

aan dat hij zijn zaak aan Cecil Court, op slechts enkele minuten afstand, zou kunnen aanhouden.

En zo gebeurde het dat Simon Claremont, horlogemaker, verhalenbewaarder, de laatste van een uitstervend ras, samen met zijn vrouw Penny zijn intrek nam in Candlewicks Commons. En een jaar later, toen ze beiden al de veertig naderden, voegden ze daar de verrassing en vreugde van hun leven aan toe: een wolk van een dochter.

Toen ze zich bij thuiskomst uit het ziekenhuis in het licht van het vuur over haar reiswieg bogen, zei hij: 'Lucy. Haar naam is Lucy.' Hij legde haar in haar wiegje in het glashuis, terwijl hij haar de naam licht gaf. Want haar leven, daar waren ze van overtuigd, zou betekenis krijgen.

1

Candlewick Commons
Londen, Engeland
2000

Betrad je het huisje van de horlogemaker, dan betrad je een ander tijdperk. Lucy groeide er op tot een eenzellig en teruggetrokken ziel. Haar gedachten dwaalden alle kanten op en waren een en al verwondering. Overdag ging ze naar school en in de namiddag cirkelde ze op de binnenplaats van Candlewick om de fontein heen, al kaarten bestuderend of boeken lezend.

Haar avonden brachten echter betovering. Wanneer de zon achter de torens van Candlewick verdween en de sterren tevoorschijn kwamen, wanneer de appartementen rond de binnenplaats dankzij de blauw oplichtende tv-schermen tot leven kwamen, keerde ze terug naar het glashuis en voelde ze het stadsgedruis wegvallen. Binnenshuis ontsponnen zich in elke goudkleurige zonnestraal verhalen. Gezeten rond flakkerende vlammen werden er elke avond verhalen en raadsels verteld – in de wintermaanden bij het knisperende haardvuur, in de zomer rond flakkerend kaarslicht.

Ze hadden geen televisie. Op school, wanneer ze nergens over kon meepraten, schaamde ze zich daar weleens voor, maar in de warme gloed van hun huisje deerde dat haar niet. De oude plankenvloer kraakte onder haar haastige voeten, wanneer ze rondrende om de lampen uit te doen om zich daarna in een oude leunstoel te nestelen. Haar jonge vingers omklemden een oude mok met kamillethee of nipten, op zondag, van de warme chocolademelk. ‘De maandag komt eraan,’ zei haar moeder dan met een samenzweerderige knipoo. ‘Daar

moeten we ons op voorbereiden. Met chocola.'

Elke avond weer veegde de horlogemaker na het aansteken van het vuur zijn handen af, drukte een kus op de rozige wangen van zijn vrouw en keek zijn dochter aan. 'Vandaag een vriend of vriendin gevonden, Lucy?'

Elke dag weer stelde hij deze vraag. Soms vond ze dat vervelend. Ze vond het niet erg alleen te zijn. 'Wacht maar,' zei hij altijd, 'de beste vrienden dienen zich op de onwaarschijnlijkste manieren aan.' Bij die woorden gaf hij haar moeder altijd een knipoog, waarna zij hem een speels klapje gaf met wat ze ook maar in haar hand had – meestal een smoezelige handdoek. Het leek wel of ze nooit iets anders deed dan de wortels van haar seringen los te maken.

Ze hadden elkaar ontmoet in Kew Gardens. Zij zat in een hachelijke positie, hoog in een boom, waar ze voor haar onderzoek een kleine hoeveelheid korstmoss probeerde te bemachtigen. Ze had het plukje moss laten vallen, precies op de hoed van haar vader, die daar een zonnewijzer had staan bestuderen. En de rest was geschiedenis, zoals ze altijd zeiden.

Maar Lucy klom niet in bomen en bestudeerde ook geen zonnewijzers. Ze had niet 'iets speciaals', zoals de meeste mensen leken te hebben. Uitkijkend over de Theems, of over de zee die enkele keer dat ze op vakantie waren, hoopte ze iets te ontdekken. Ondertussen vroeg ze zich af wie ze zou gaan worden. Soms zocht ze ernaar in boeken, die ze van de planken in de leeskamer van Candlewick haalde.

Op een dag, na uit school te zijn gekomen, rende Lucy de leeskamer binnen en trok er een boek van de plank. Daarmee liep ze door de onderaardse gang die bij de voordeuren van Candlewick Commons uitkwam. Als ze door die gang liep, moest ze altijd huiveren. Niet zozeer van de kou, maar door het gevoel dat de gang naar het hol van de draak leidde, en door al die ramen die zich verdieping na verdieping naar de hemel uitstrekten.

Toen ze door de enorme voordeuren naar buiten liep, kwam ze uit in de binnentuin, waar ze graag las, al cirkelend om de fontein heen. "De hele wereld is een schouwtoneel." Lucy las dit hardop, terwijl ze moeite moest doen het boek niet in de

fontein te smijten. De tekst was ingedeeld in van die vreemde versregels en ze kon er geen wijs uit worden. Degene die deze Shakespeare een pen in de hand had gedrukt, had een enorme vergissing begaan.

‘De hele wereld is *geen* schouwtoneel,’ voerde ze tegen het boek in aan. Met haar neus begraven in de aanstootgevende bladzijden botste ze tegen iemand op. Op weg naar de grond had ze slechts tijd voor één gedachte – ze was tegen een lang iemand opgebotst.

Omdat zij klein van stuk was en niet ver hoefde te vallen lag ze eerder op de grond dan de tegenpartij. Toen er vervolgens een jongen naast haar neerviel, een en al ledematen en bril, keken ze elkaar een tijdlang met wijd open ogen aan. Toen de mist optrok, wilde Lucy iets zeggen, maar de jongen – donker haar, bruine ogen, een jaar of twee ouder dan haar tien jaar – was haar voor.

‘Sorry,’ zei hij.

Op z’n Amerikaans. Zijn *R* groef zich een weg het woord in en hij sperde zijn mond even ver open als zijn ogen. Zij schreef dat toe aan zijn accent maar zou er later achter komen dat dit hem typeerde. Wijd open ogen, wijd open mond, wijd open hart.

‘Sorry,’ echode ze.

Na eerst haar boek te hebben gepakt dat dicht bij de fontein op de grond was gevallen en enkele verdwaalde druppels op de oude bladzijden had opgevangen, ging hij staan. Hij duwde zijn bril met zwarte rand omhoog terwijl hij de titel las. ‘*Naar het u bevalt*. Wat betekent dat?’

Lucy haalde haar schouders op. ‘Het bevalt me *niet*.’

Hij leek zich ineens weer haar aanwezigheid te herinneren. Hij struikelde bijna opnieuw over zijn lange benen toen hij haar een hand toestak om haar omhoog te helpen – wat de eerste keer van vele momenten in hun leven zou gaan worden.

‘Waarom lees je dit als het je niet bevalt?’

Lucy knipperde met haar ogen. Ze wilde eigenlijk niet bekenen het boek alleen maar te hebben gepakt omdat ze de gouden woorden op de plank zo mooi vond afsteken tegen de oude blauwe rug. En ook omdat het boek op de bovenste

plank had gestaan, wat haar een excuus had gegeven om de bibliotheekladder te beklimmen. Al haar klasgenoten hadden een schommel in de tuin of in een nabijgelegen park. Zij ... zij had een fontein in plaats van een draaimolen en een bibliotheekladder in plaats van een klimrek.

Maar ze voelde heel wat weerstand tegen de woorden van Shakespeare en weigerde een wat logischer excuus te bedenken waarom ze dit oude toneelstuk las. Puur uit verzet tegen de dichter zei ze daarom tegen de jongen: 'Dat zal ik je laten zien.'

Hij volgde haar door het 'hol van de draak', door de gang naar de noordelijke vleugel en de toren in die voor de bewoners was omgebouwd tot een gemeenschappelijke ruimte, met daarin twee oorfauteuils en een enorme kachel. Ze liet hem de ladder en de hooggeplaatste uitgaven van Shakespeare zien die, marineblauw en goudkleurig, keurig netjes als matrozen in het gelid stonden. Ze beklom de donkerkleurige treden om het boek terug te zetten, klom weer naar beneden en gebaarde dat het zijn beurt was.

Na het vierde deel te hebben gepakt gooide hij dat naar beneden, om daarna nog een boek voor zichzelf van de plank te pakken. Ze nestelden zich in de oude oorfauteuils bij de koude haard, waarna ze om de beurt een willekeurige regel voorlas en elkaar de gelegenheid gaven daar kritiek op te uiten.

"Gratiano spreekt een ontzaglijke hoop *niets*," las de jongen.

'Inderdaad, meneer Shakespeare,' zei Lucy. De jongen grinnikte.

Lucy las: "Wat voorbij is, is proloog."

'Je bedoelt vast archeoloog,' zei de jongen. Beiden begonnen te giechelen om hun eigen slimheid, terwijl geen van beiden wist wat proloog betekende. Dit ging zo door – de één slingerde een regel de lucht in, de ander gaf er als een heuse cricketspeler een pets tegenaan – tot de hoge ramen steeds minder licht doorlieten en de avond hen huiswaarts riep.

'Hé,' zei de jongen, toen hij bleef staan bij de lange gang die waarschijnlijk naar zijn appartement leidde. 'Hoe heet je?'

'Lucy.'

‘Ik heet Dashel,’ zei hij. ‘Dash.’ Langzaam en nadenkend liep hij weg, volkomen tegengesteld aan de snelheid van zijn naam, terwijl hij nog eens achteromkeek en wat onhandig zwaaide.

De volgende avond, toen Lucy en haar ouders op de stoep voor hun huisje kaneelbrood zaten te eten en onder het getjirp van krekels *Peter Pan* lazen, zag ze datzelfde nadenkende silhouet rondjes om de fontein lopen.

‘Verhalen zijn soms realistischer dan je denkt,’ zei haar vader, met een gebaar naar het boek op haar moeders schoot. ‘Neem bijvoorbeeld de verloren jongens.’ Hij knikte richting de fontein. ‘En neem nou eens die jongen. Ik dacht al dat hij nu naar buiten zou komen.’

‘Kent u hem?’ Lucy kneep haar ogen toe, terwijl ze van de jongen naar haar vaders lachende ogen keek.

‘Wie zou hem gisteren hebben verteld de fontein op te zoeken?’

‘Maar ... toen was u in de horlogezaak.’

‘Ja, maar jij niet.’ Zijn ogen glommen van genoeg, maar toen hij naar de jongen keek die steelse blikken hun kant op wierp, verscheen er mededogen op zijn gezicht. ‘Hij zit elke avond alleen thuis. Woont daar bij zijn tante ...’ Hij leek meer te willen zeggen, maar er trok een schaduw over zijn gezicht en hij liet het bij: ‘Zij is zelden thuis. Mogelijk heb ik hem in het voorbijgaan verteld op welk tijdstip hij naar de fontein moest gaan.’

Lucy’s hart begon sneller te kloppen. ‘Wat heeft u gezegd dat hij daar zou vinden, papa?’

Met een ondeugende blik in zijn ogen trok haar vader zijn schouders op. ‘Een vallende ster.’

‘Papa!’ In verlegenheid gebracht sperde ze haar ogen wijd open.

‘Wat? Dat is toch wat jij bent, Lucy – licht in beweging. Hoe zou je dat anders noemen?’

Lucy kreunde, terwijl ze haar gezicht op haar handen liet zakken. Die vader van haar ... Zou hij er nooit genoeg van krijgen om met werkelijk elk woord een sprookje te schrijven?

Haar moeder bewoog haar hoofd richting de fontein. ‘Waarom nodig je hem niet uit bij ons te komen zitten, Lucy?’ Ze

had werkelijk prachtig haar – goudkleurig en golvend, terwijl dat van Lucy zwart en steil rond haar sproetige gezicht hing. Wat een wrede ironie voor een meisje dat naar licht vernoemd was. Het enige wat ze deelden, waren wijd uit elkaar staande ogen die ‘blauwer dan blauw’ waren, zoals haar vader altijd zei.

En zo kwam het dat ze de verloren jongen in hun kring nodigde. Die avond, en de volgende, en de volgende – tot ze gewoon verwachtten dat Dash elke avond meeat. De broer die ze nooit had gehad. De vriend van wie ze niet had geweten die nodig te hebben.

2

Londen 2002

‘Hé, Lucifermeisje,’ zei Dash op een avond. Hij was te weten gekomen dat er vroeger in haar slaapkamer lucifers werden gemaakt, en de naam was blijven hangen. ‘Weet je wat een supernova is?’ Hij stelde altijd vragen over een of ander astronomisch wonder.

Van opzij keek ze hem half lachend aan, wat hij zou opvatten als een ‘nee’ én als een ‘vertel me alles wat je over een supernova weet’. Hij vulde haar hoofd met wetenschappelijk jargon dat ze nauwelijks begreep tot hij ineens ophield te rate-len, buiten adem en met een rode kleur van opwinding.

Toen ze in het hol van de draak bleven staan, keek ze hem vragend aan. ‘En nu ... in gewone mensentaal alsjeblieft?’ Dash was geniaal. En vermoedelijk had hij dat zelf niet door.

‘Lucy.’ Quasiteleurgesteld schudde hij zijn hoofd, maar ze wist dat hij dit deel het allerleukst vond. ‘Een supernova is een geweldige lichtexplosie zoals je nog *nooit* hebt gezien.’

‘Dat geldt ook voor jou.’

‘Ja, maar dat komt nog wel.’

Eenmaal binnen gaf Lucy’s moeder Dash meteen een kop warme chocolademelk, terwijl haar vader hem een schroevendraaier aanreikte. Ze gingen aan de slag met de telescoop die Lucy’s vader hen hielp bouwen. Ondertussen vertelde Simon de horlogemaker zijn raadsels en sprak Penny de tui-nierster over sering en bedacht geweldige plannen voor fonteinen, gebouwen en binnenpleinen. Al heel wat jaren geleden was het Gerald W. Bessette opgevallen dat ze groene vingers had. Hij had haar aangesteld als de hovenier van het

complex en hun bezoldiging verhoogd.

Om zeven uur precies borg de horlogemaker zijn gereedschap op en stak zijn geopende hand uit naar Lucy alsof hij haar het woord wilde geven. Ze bedwong een glimlach, trok een ernstig gezicht en haalde het zakhorloge uit haar zak. Na het horloge te hebben opengeklapt liet ze het aan iedereen zien en sprak haar lievelingswoorden: 'Laat het verhaal ... beginnen.'

Daarmee vielen de muren van hun krappe huisje weg en voerde hun verbeelding hen mee naar afgelegen landen. In haar vaders krachtige cadans veranderde de wereld om hen heen. Het grommen van de metro onder hen werd opgenomen in hun verhaal als het geluid van de wakende draak. Of als het stampen van een slingerend schip. Of zelfs eens als de bewoners van een ondergrondse stad.

'Attentie graag.' Wanneer haar vader dingen als 'Attentie graag' zei, dan liet hij dat klinken als een uitnodiging.

Haar moeder viel hem bij. 'Attentie graag. Van het Latijnse *ad tendere*.' Ze was gek op Latijn. Ze sprak de wetenschappelijke namen van haar planten uit alsof het geweldige schatten waren, en niet slechts klompjes aarde en dappere zaailingen die aan haar knokkels kleefden.

'Wat betekent dat?' vroeg Lucy.

'Dat betekent *zich uitstrekken*.' Haar moeder hield een bord lavendelkoekjes onder hun neus. 'Ook graag attentie voor de koekjes, hè?' Ze gaf hun een knipoog.

Haar vader schraapte zijn keel. 'Zoals ik al zei ...'

'O, rustig maar. Tijd genoeg voor een koekje.' Haar moeder legde er één op zijn hand.

Hij stopte het in zijn geheel in zijn mond en keerde terug naar zijn verhaal. 'Denk je eens in, kinderen.' Hij liet zijn hand over een gelige werelddbol glijden. 'Hier bevinden wij ons, op dit kleine eiland. Welig groen, omringd door de oceaan. En hier' – hij liet zijn vinger over de oceaan glijden, steeds verder naar beneden, tot hij op de uitgestrekte woestijn in Australië tikte – 'bijna onder aan de wereld ligt nog een eiland. Vergeet de bomen en het gras in Engeland. Denk aan zand en rotsen met roestige kleuren. De enige bomen die te zien zijn, zijn van

metaal, door mensen gemaakt, om schaduw te creëren. Het binnenland strekt zich uit zo ver het oog reikt.'

Lucy kreeg er een droge mond van toen ze dit voor zich zag. 'Hier,' zei haar vader, 'wordt licht geboren.'

Een mythe dus. Een legende over de geboorte van de zon, of de oorsprong van het vuur, of ...

'Coober Pedy,' zei hij, terwijl hij naar voren leunde, 'de ondergrondse stad.'

'Net als het paleis van Poseidon?' Lucy herinnerde zich zijn verhaal over met edelstenen versierd ijzer en koraal, ineen-gestengeld tot een paleis op de bodem van de zee. Ze schoof naar voren. 'Of het Land der Ondiepte, het Rijk der Diepte of Bisme!' Haar moeder had vorige week nog voorgelezen uit *De zilveren stoel*.

'Of de Zalen van de Dwergen,' zei Dash, terwijl hij *In de ban van de ring* pakte en erin begon te bladeren. 'Het rijk van de Langbaarden. Hoe heette dat ook alweer? Doem ... Kad-doom.'

'*Khazad-dûm*. Onder de Nevelbergen. Ja, net als al die voorbeelden ... maar dan in het echt.'

Lucy had het gevoel dat de werkelijkheid zich tegen zijn bewering verzette. 'Maar u zei dat het licht daar was geboren. We weten dat dat niet echt kan zijn.'

'Luister goed. Daar op de bodem van de wereld kun je door de woestijn trekken. Je kunt er tekens van leven zien. Een lege limonadekraam met op de achtergrond een uitgestrekte vlak-te. Verlaten vrachtauto's, geen chauffeur te zien. Een kruis boven de grond – maar nergens een kerk. De hitte verschroeit de aarde, stofstormen verplaatsen zich met een machtige *brul* over het land!'

Dash keek verschrikt op toen haar vader dat laatste woord eruit brulde.

'Waar zijn alle mensen?' vroeg haar vader, met zijn handpalmen omhoog.

'Onder de grond,' zei Dash. 'Maar waarom?'

'Jij bent een wetenschapper van de bovenste plank, Dashel Greene. Zij wonen daar – zij hebben deuren in de heuvel gemaakt en hebben ondergronds voor zichzelf een huis gebouwd.'

In de kalksteenmuren hebben ze boekenplanken uitgehakt, in hun kerk hebben ze prachtig bewerkte bogen gemaakt die kunnen wedijveren met het kunstenaarschap van de Sixtijnse Kapel. Kamers en zalen en zwembaden en alles wat je maar kunt bedenken, allemaal ondergronds. Maar waarom, vraag je?’

Hij wachtte. Zijn horloge tikte en spon een betoverend verhaal.

‘Het water stroomt er de grond in. Het baant zich een weg in alle kieren, kloven en gaten, en zakt naar beneden, samen met minerale afzettingen. Het belandt uiteindelijk in holten – lege plekken die zijn ontstaan door breuken, door het beven van de aarde. Of komt op plekken waar eens fossielen lagen. Het water verricht daar goed werk, zet er iets af wat silica wordt genoemd, waarna het’ – hij stak zijn handen omhoog en bewoog zijn vingers heen en weer, alsof hij een tovertruc deed – ‘verdwijnt.’

‘U bedoelt verdampt,’ zei Lucy. ‘Het water verdampt.’

‘Heb ik dat niet gezegd?’ Haar vader gaf haar een knipoog, terwijl hij zijn donkere, borstelige wenkbrauwen fronste. ‘En wat denken jullie dat er achterblijft?’

‘Minerale afzettingen,’ zei het meisje. ‘Dat hebt u net gezegd.’

‘Ja, Lucy. Maar zorg ervoor het wonder, verpakt onder die grote woorden, niet over het hoofd te zien.’

‘Onder de minerale afzettingen?’ Dash fronste zijn voorhoofd. ‘U zei het zelf. Duisternis en leegte.’

‘Dat zou inderdaad het geval zijn, als er niet een wonder was gebeurd. De duisternis is gevuld ...’

Haar vader stak zijn arm uit en wenkte zijn vrouw hem haar hand te geven. Zij verstrengelde haar vingers met die van hem. Ze glimlachte en bewaarde zijn geheim. Ze had dit verhaal eerder gehoord.

Hij stak hun haar hand toe, terwijl Lucy met bonkend hart haar adem inhield.

‘Met licht,’ fluisterde hij. Hij draaide haar hand alle kanten op en liet het bleke licht van het enige raam in de kamer over de edelsteen aan haar vinger glijden. Onder het bewolkte op-

pervlak lichtte er een explosie aan kleuren op.

‘Daar in Coober Pedy delven ze opaal,’ zei hij. ‘Denk je eens in. In het donker, onder de schroeiende hitte en de zandstormen boven de grond, wonen zij in de koelte van de aarde, en halen er kleuren en licht uit.’

Haar moeder lachte. ‘Dankzij jou klinkt het als iets fantastisch.’

‘Ah, maar dat is het ook. Dat moeten jullie goed onthouden, kinderen. Je delft in het donker, in de hardvochtigste omstandigheden, naar kleur en licht. Want deze waarheden ... hoe verbijsterend die ook zijn ... zijn slechts echo’s.’

‘Echo’s waarvan?’ Lucy wilde altijd graag meteen tot de kern van de zaak komen.

‘Het waarachtigste verhaal dat er bestaat.’

En zo ging dat verder, avond in avond uit, verhaal na verhaal, waardoor Dash meer en meer met hun gezin verweven raakte.

Het leek alsof het altijd zo zou blijven. Dat ze altijd op deze manier bij elkaar zouden blijven. Maar met het verstrijken van de tijd veranderde er iets voor Dash.

‘Waarom bestudeer je de sterren, Dash?’ had Lucy hem in de leeskamer gevraagd, ergens toen zij dertien en hij vijftien was. Ze zaten zijdelings op hun stoel, met hun benen over de leuning waardoor hun voeten elkaar bijna raakten. Ondanks de nabijheid voelde ze de afstand tussen hen groter worden, wat ze toeschreef aan de sterrenstelsels die zo veel meer bevatten dan zij kon.

Hij haalde zijn schouders op.

En zij wachtte.

Hij sloeg een bladzijde om.

Ze schraapte haar keel.

Uiteindelijk zwaaide hij zijn benen over de rand van de stoel om netjes te gaan zitten. ‘Dat weet ik eigenlijk niet zo goed,’ zei hij, terwijl hij haar aankeek. Daarna keek hij naar buiten. ‘Ik denk ... mijn familie, die stuurde mij als kind zo vaak van de ene naar de andere plek, nadat mijn moeder en mijn vader ...’

Bij die woorden ging Lucy rechtop zitten, ze kruiste haar

benen onder zich en gaf hem al haar aandacht. Hij sprak nooit over zijn ouders.

‘Overall waar ik naartoe ging, was alles anders. Tijdzones. Weer. Gebouwen. Eten. Muziek. Al die dingen die iemand vertellen wat thuis is. Dat alles veranderde elke keer weer.’ Hij staaarde daarna naar beneden, naar zijn zwarte sneakers. ‘Behalve de sterren.’

Lucy had met hem te doen. Had graag gewild dat hij voorgoed bij hen kon blijven, dat hij niet elk jaar tot de laatste seconde hoefde te wachten om zich voor school te kunnen inschrijven, onzeker of zijn tante nog steeds vanuit Londen zou blijven werken of, zoals ze vaak zei, toch naar New Jersey zou vertrekken.

‘De sterren zijn jouw thuis,’ zei Lucy zacht. Ze wilde hem graag laten merken dat ze deze waarheid die hij had gedeeld herkende en er zorgvuldig mee om zou gaan. Ze mocht iets jonger zijn dan hij, maar ze begreep het wel degelijk. En haar hart ging naar hem uit.

Opnieuw haalde hij zijn schouders op. ‘Ja,’ zei hij. ‘Dat denk ik.’

Hij ging verder met zijn onderzoek naar zwarte gaten en zij pakte haar boek weer op om verder te lezen. Met wijd open ogen keek ze toe hoe Dash in de loop der jaren steeds verder van haar afdreef.

Zijn docenten zagen iets bijzonders in hem. Er klonken woorden als *genius*, *wonderkind* en *onaangesproken potentieel*. Lucy’s moeder was in plaats van de tante oudergesprekken gaan voeren, omdat de tante meer en meer voor zaken op reis was. Lucy schreef zijn intelligentie toe aan al die tijd die hij in boeken had geneusd, met hele universums als zijn voortdurende metgezel.

Ze lieten hem een klas overslaan en regelden dat hij op zijn zestiende colleges aan de universiteit kon gaan volgen – één daarvan was een college over Shakespeare.

Op een avond vuurde Lucy een citaat van Shakespeare op hem af – iets over sterren – maar in plaats van er net als anders speels op in te gaan, had hij naar de sterren gekeken en vervolgens een ander citaat genoemd.

“Maar ik sta vast, vast als de poolstar staat, die eeuwig, onverstoord en onverwrikbaar, geen weerga vindt in 't gansche firmament.”

Toen hij zich omdraaide, keek hij haar verdrietig aan. Haar borstkas deed pijn en haar hand wilde niets liever dan zijn hand vastpakken – om de eenzaamheid van zijn pijnlijke leven weg te knijpen. Om het hartzeer te verdrijven van een vader die hem had verlaten, zoals ze uiteindelijk te weten was gekomen, van een moeder die zichzelf had overgegeven aan een middel dat haar ook van hem had weggenomen, en van een tante die niet de moeite had genomen de neef die al een kwart van zijn leven onder haar dak woonde te leren kennen.

Op dat moment veranderde er iets. Feitelijk veranderde er van alles. Er botste van alles tegen elkaar aan zoals dat ging bij de slingerende rijen dominostenen waar ze eens het binnenplein mee vulden. De lucht werd uit Lucy's longen geperst toen ze niet langer de verloren jongen zag staan die door zijn dikke brillenglazen naar zijn grote voeten staaarde, maar de jongeman zag die zijn ogen onderzoekend opsloeg naar de horizon en naar de lucht daarboven.

Toen hij zijn blik op die nieuwe verten richtte, keek hij over haar heen. Langs haar heen.

Voor het eerst voelde ze de ironie van een liefde die er, ondergronds, langer was geweest dan ze had geweten. Liefde die al buiten haar bereik lag.

Ze besefte het te laat, was te jong om er iets aan te doen. En te dom om te wedijveren met de sterren die hem zo fascineerden. Om met zijn professoren te spreken: zijn toekomst kende geen grenzen. Ondertussen zeiden haar leerkrachten dingen als: ‘Haar tijd komt nog wel’ en ‘Stille wateren hebben diepe gronden’ en ‘Ze komt wel op haar pootjes terecht.’

Het verdriet in hem maakte dat er een heftige emotie omhoogkwam. ‘Dash,’ zei ze.

‘Hmm?’ Hij keek haar niet aan. Hij keek door het raam van de leeskamer naar buiten, langs de stadsverlichting heen.

Ze wist niet wat ze moest zeggen. Wat had ze hem te bieden? ‘Dat citaat van Shakespeare ... Bedoel je dat jij vaststaat? Want dat sta je. Als je ergens je zinnen op zet, dan lukt je dat

ook. Dat geloof ik, Dash. Jij kunt alles.'

Het brak haar jonge hart om dit te zeggen, want ze wist dat zijn onbegrensde potentieel hem zeer waarschijnlijk van haar weg zou voeren. Waarschijnlijk voor altijd.

'Nee,' zei hij. 'Die staat ... alleen. De ster, bedoel ik. In dat citaat.'

'Dat is niet waar.' Ze ging staan, waarbij haar boek op de grond viel. 'Die wordt door heel wat sterren omringd. Jij wordt omringd. Ik bedoel ... door ons. Ik bedoel, jij ... en wij.' Dit ging niet goed. *Stop met spartelen alsof je een vis op het droge bent.* Ze haalde adem. 'Je bent niet alleen, Dash. Je hoort bij ons.'

Het duurde een hele tijd voor hij haar aankeek. En toen hij dat uiteindelijk deed, was dat vanuit de verte. 'Je hebt een goed leven, Lucy.'

'Wij hebben een goed leven, Dash. Dit is ook jouw leven.'

Hij schuifelde met zijn voeten heen en weer, niet langer slungelig van gestalte maar zelfverzekerd.

'Jij ... woont in een sprookje.'

De woorden troffen haar als een mokerslag. 'Nee, dat is niet waar,' zei ze, vol afweer voor zichzelf, en voor hem.

'Daar is niets mis mee,' zei Dash. 'Alleen, niet veel mensen hebben een familie zoals jij, Lucy. Met verhalen bij de haard en maaltijden onder de sterren en zo. Het is heel fijn. Ik bedoel, het is geweldig. Probeer dat vast te houden.'

Zijn ogen verzochten haar dringend dat te doen, en haar ribben deden pijn van een stilzwijgend antwoord.

'D-doe ik,' zei ze, met een klein stemmetje, in het besef niet in Dash' binnenwereld te zijn binnen genodigd.

Ze wilde hem op zijn hoofd slaan, ervoor zorgen dat hij begreep dat haar familie ook zijn familie was, dat haar leven ook zijn leven was. Maar hij kampte met schaduwen uit zijn verleden en in dat deel van hem wilde hij haar niet binnenlaten, gezien de manier waarop hij ineens opsprong en wegbeende.

Na dit gesprek veranderden hun ontmoetingen. Hij bestudeerde de sterren, en daarna hun stelsels. Zij vocht tegen het afschuwelijke gevoel te zijn achtergelaten en stortte haar hart en geest op zaken de andere kant op – in de diepte van de

ocean. Ze haalde boeken van de plank over de maritieme geschiedenis, mysterieuze schipbreuken en oceaanstromingen. Ook pakte ze altijd het mysterie van het verloren schip de HMS *Jubilee*, die zo vaak in haar vaders verhalen was voorgekomen en waarvan de verdwijning tot haar verbeelding sprak.

Ze verafschuwde de nieuwe afstand tussen hen en hoopte dat hij haar op een dag weer binnen zou laten.

Probeer dat vast te houden. Dash' woorden over haar familie volgden Lucy dat voorjaar naar de kust. Maar hoe moest ze dat doen, terwijl Dash – een onlosmakelijk onderdeel van haar familie – verder wegglipte? Hij zou met hen meegaan, maar op het laatste moment was hij uitgenodigd deel te nemen aan een wiskundetoernooi.

Ondanks zijn afwezigheid had Lucy een heerlijke week, waarin ze dagenlang met haar neus in haar atlas zat, de oceaan zand opwierp tot aan haar tenen toe, ze samen met haar moeder wilde bloemen zocht en ze met haar vader van de mooie luchten genoot. Met gemengde gevoelens pakte ze haar spullen in voor de terugreis, maar ze verheugde zich erop Dash te zien en thuis weer te genieten van de liefde en de lach van hen als familie.

In de stromende regen zetten ze de koffers in hun geleende auto, terwijl haar moeder de lucht bedankte dat de regen pas vandaag viel. Toen ze Londen naderden, draaide haar moeder zich glimlachend om naar Lucy die op de achterbank zat. 'Wat denk je ervan om thuis de Franse sering te verp...'

Daarna klonken er alleen nog gierende remmen en werd alles zwart. Daartussenin flarden sirenes en regendruppels. Glimpen van haar vader aan Lucy's bed terwijl ze in een vreemde, witte kamer lag. Helder licht en de geur van rubberen handschoenen en medicijnen.

En uiteindelijk het ontwaken in wat allerm minst een sprookje bleek te zijn. Een halfleeg huis. De Franse sering bruin verschrompeld in de te kleine pot.

Haar vader streelde haar hand, terwijl ze elke avond stilzweigend bijeenzaten en ze langzaam tot het besef kwam ... dat haar moeder er niet meer was.

Op haar veertiende was ze weliswaar geen klein kind meer,

maar voelde ze zich meer verloren en kinderlijker dan ooit tevoren. Ze begon te begrijpen dat ze niet alleen haar moeder had verloren.

Ze snoeide de sering en haalde de uitgebloeide bloemen weg, gaf de plant water, verpotte die, verplaatste die van de ene zonnige plek naar de andere. Maar de sering wilde niet terugkomen.

En dat gold ook voor haar vader.

Hij was er ... maar hij was er ook niet. Hij glimlachte haar toe, maar de glimlach was zo onnatuurlijk, zo onwaar, dat die telkens opnieuw haar hart brak. Weg waren de raadsels en de verhalen.

Weg was Dash, afgezien van de boeken die hij op de stoep achterliet. Hij wist net zomin hoe hij hun gebroken leven moest betreden als zij hem bij hun leven wisten te betrekken. Zonder hun moeder lukte dat niet.

Het licht zelf. Zo had haar vader Lucy genoemd. Op een dag, toen hij zijn bed niet uitkwam, trok ze haar mooiste jurk aan, borstelde haar steile, zwarte haar en pakte zijn mok van de keukenplank. Er zat flink wat stof in. Ze spoelde de mok om, droogde die af en zette zijn favoriete kamillethee, precies zoals haar moeder altijd had gedaan.

Toen ze de deur van hun slaapkamer – *zijn* kamer, bracht ze zichzelf in herinnering – voorzichtig openduwde, trof ze hem zittend op bed aan, met het horloge van haar moeder in zijn hand. Zijn kin trilde en hij wreef met de rug van zijn gebalde vuist langs zijn ogen. Hij smoorde een kreun die voor Lucy klonk als alle pijn die zij in zichzelf opgekropt voelde zitten. Hij haalde de wijzerplaat van haar moeders horloge weg, zette de wijzers stil en klikte het broze wijzerplaatje terug met een dermate zacht en onherroepelijk geluid dat Lucy's handen ervan begonnen te trillen.

Net als haar handen begon de beker op het schoteltje te trillen, wat ervoor zorgde dat haar vader haar ineens zag. Hij sperde zijn ogen wijd open en er kwamen nog meer tranen tevoorschijn.

'O, meisje van me,' zei hij schor en bibberig. Daar bleef het bij. Ze klom naast hem op bed en leunde tegen hem aan. Ze

voelde het trillen van zijn kin op haar hoofd, de stille tranen die haar haar doopten terwijl hij zijn grote handpalm telkens en telkens weer over haar hoofd liet glijden en haar dicht tegen zijn gebroken hart klemde.

‘Het spijt me,’ fluisterde hij.

Zij fluisterde hetzelfde. Maar het had onvoldoende geholpen ... want daarna ging hij weg.

‘Een week en niet langer,’ legde hij uit, ‘dan kom ik terug als de vader die jij verdient, Lucy.’

Ze had het niet begrepen. Zelfs niet nadat de vriendelijke mevrouw Richards, die in Candlewick op de derde verdieping woonde en in haar vaders afwezigheid bij haar kwam wonen, uitlegde: ‘Hij heeft gewoon wat tijd nodig, liefje.’ Ze was aardig maar een vreemde, terwijl Lucy alleen naar haar familie verlangde.

Daarom zocht haar kleine ik opnieuw Dash’ deur op. Niet om de verloren jongen huiswaarts te roepen ... maar in de hoop dat de verloren jongen haar kon helpen om de weg te vinden.

Dash beantwoordde haar klop, nam haar met een ernstig gezicht op, stapte de gang in en deed de deur achter zich dicht, alsof hij de leegte van zijn eigen appartement niet in haar pasverworven leegte wilde laten doorsijpelen. Hij had iets nieuws over zich. Daar waar ze eerst kameraadschap met elkaar hadden gedeeld, straalde zijn aanwezigheid nu ook bescherming uit.

‘Dash, ik ...’ Lucy’s stem brandde. Ze had nog niet over haar verdriet gesproken en wist niet hoe ze deze grote, opzwellende pijn in woorden moest vatten. ‘Ik weet niet wat ik moet doen.’ Dat was het enige wat ze wist uit te brengen, maar hij nam het over daar waar haar woorden haar in de steek lieten.

‘Dat geeft niet, Lucifermeisje,’ zei hij. ‘Kom mee.’

Slechts twee woorden: *Kom mee*. Geen verhandeling over heling of hoop, geen magische genezing ... toch boezemden ze haar hoop in. Alsof deze jongen, die wist hoe je alleen kon zijn en toch kon leven, haar belofde te laten zien hoe je verder kon.

Ze lieten mevrouw Richards weten waar ze naartoe gingen en Dash griste Lucy’s atlas mee. Na te hebben verteld hoe laat ze thuis verwacht werden, wuifde mevrouw Richards hen gedag en keek hen vanuit de poort van Candlewick na tot ze een heel eind verderop uit het zicht verdwenen.

Lucy keek naar de kalender bij het loket en vond het maar vreemd daar een datum te zien staan, terwijl de tijd een grote waas was en ze niet eens wist welke dag van de week het was. *28 augustus 2004*. De getallen verwarden haar.

Nog verwarrender was het dat Dash, nu hij zestien was, plotseling zo volwassen leek te zijn. In de loop der jaren had ze heel wat keren met hem in de metro gezeten, maar ze zag een andere kant van hem nu hij hun reis regelde als iemand

die gewend was voor zichzelf te zorgen. Hier in de menigte maakte hij met zijn ranke gestalte een zelfverzekerde indruk, in plaats van slungelig over te komen zoals thuis het geval was. Misschien had hij gelijk gehad – vergeleken met zijn leven was haar leven een sprookje geweest.

Nu kon hij haar laten zien hoe je dat andere leven leidde.

Ze volgde hem in het doolhof aan trappen en gangen, langs een straatmuzikant die een volkswijsje speelde dat klonk alsof het thuishoorde op een dorpsbal in plaats van in een zweterige, donkere tunnel.

Toen ze zich bij een splitsing afvroeg welke weg ze zou nemen, boog Dash zich naar haar toe en fluisterde: ‘Greenwich.’ Er golfde een gevoel van opwinding door haar heen. Greenwich was niet ver, maar in al hun samenzweringen in hun leunstoel had het gevoeld als een verafgelegen beloofd land.

De zwaaiende en ratelende metro begon als een omarming om haar gebroken zelf te voelen. Dash sloeg de oceaanatlas op Lucy’s schoot open.

‘Weet je zee dat je deze dikke pil wil meenemen?’

Lucy keek hem verward aan. ‘Wat? Jij zei toch ...’

Zijn uitgestreken gezicht straalde ondeugd uit. ‘Zee,’ zei hij. ‘Snap je? Oceaan ... zee ...’

‘Zee niet,’ zei ze droog.

‘Wow, goed bezig, Lucifermeisje. Zee je wat ik heb gedaan?’

Het was niet meer dan dwaas gedoe. Grapjes die goedkoper waren dan de spullen bij de kringloopwinkel. Maar voor het eerst in weken voelde ze zich iets lichter. Er kwam zelfs een glimlach tevoorschijn.

Maar toen, te midden van een hoop lol die het begin van hoop deed ontkiemen ... stopte de metro. De lichten gingen uit, de snelheid nam af ... en toen niets. Alleen duisternis, en te veel verdiepingen tussen het zonlicht en de frisse lucht erboven.

Langzaam ging de noodverlichting aan, waardoor het bezorgde gemompel in de trein een gelige gloed kreeg. Iemand noemde de aanval op de Twin Towers van bijna drie jaar geleden. Was dit ... *ook zoiets?* Een aanval?’

Lucy sloeg haar atlas dicht en elke spier in haar lijf spande zich aan.

‘Hé,’ zei Dash, terwijl hij zich naar haar toe boog. ‘Je hoeft niet bang te zijn.’

Lucy slikte moeizaam. Ze deed haar best niet te beven, maar haar handen trilden. De laatste keer dat alles donker werd ...

Ze kneep haar ogen dicht, terwijl ze de beelden van de sirenes en de geur van regen dwong om weg te gaan. Het was meer dan een herinnering. Het was alsof de metro haar in één klap naar dat auto-ongeluk had teruggebracht. Ze voelde zich te klein, niet sterk genoeg hiervoor. Haar ademhaling klonk gejaagd en oppervlakkig.

Dash legde zijn handen op die van haar. ‘Het komt goed, Lucifermeisje. Waarschijnlijk een stroomstoring. En wat deert stroomuitval een meisje dat ... Hoe zegt je vader dat ook alweer?’

‘Licht.’ Ze sprak het woord met moeite uit.

‘Het licht *zelf* is. Luister, het komt goed. Hier.’ Hij pakte haar atlas. Ze vond het verschrikkelijk om dit kinderachtige gevoel te ervaren. Terwijl hij het boek opensloeg, keek hij om zich heen. ‘Moet je kijken.’ Hij stak zijn hand uit naar een bord met de woorden Jubilee Line. ‘Dit heeft zo moeten zijn. Waar denk jij dat de *Jubilee* ligt?’ Hij tikte op de atlas. Die lag open op de bladzij van de Grote Oceaan.

‘Niet daar,’ zei Lucy. Terwijl ze begon te bladeren nam het trillen van haar handen af. Ze liet hem haar meest recente theorie over de locatie zien – de Straat van Gibraltar.

Twee uur lang sloegen ze bladzijden om en wisselen ze theorieën uit tot de gestrande Jubilee Line meer als een veilige schuilplaats voelde dan als een bedreiging van haar leven. Hij boog zich voorover en vertelde haar over een gedicht dat hij op school had geleerd.

‘Een gedicht?’

‘Rustig maar. Geen Shakespeare, dat beloof ik je. Het heet “De oude sterrenkundige”. Over een briljante sterrenkundige op zijn sterfbed. Tegen het einde zegt hij: “Hoewel mijn ziel in duisternis vergaat, staat die in het volmaakte licht op; al te zeer heb ik de sterren liefgehad om te vrezen voor de nacht.’

‘Kijk?’ Hij gebaarde naar hun schemerige omgeving, naar de duisternis. ‘Niets om te vrezen hier.’ Ze bespraken het gedicht

en reikten elkaar theorieën over de diepere betekenis aan. Het voelde magisch en beladen. Ze wist niet goed wat ze ervan moest maken, maar omwille van Dash, omwille van de manier waarop hij haar zonder haar belachelijk te maken door de angst had geloodst, wilde ze het graag mooi vinden. Ze voelde hoe ze terugkeerde van dat verafgelegen kille ongeluk en weer in het heden terecht kwam.

Toen de trein eindelijk in beweging kwam en ze in Greenwich, knipperend tegen de zon, boven de grond kwam, voelde ze een blijdschap als nooit tevoren om weer in de wijde wereld te zijn. Deze plek, boven op een heuvel en met uitzicht op de stad, bevatte namelijk hoop. Want deze plek bood onderdak aan zowel het National Maritime Museum als aan de Royal Observatory. De nulmeridiaan die de tijd tussen hen verdeelde, leek te verklaren dat Lucy en Dash zich weliswaar op uiteenlopende wegen bevonden maar toch niet van elkaar gescheiden hoefden te zijn.

Daar in die metro waren twee dingen echter voorgoed veranderd. Hoewel ze de beproeving hadden doorstaan en zij als overwinnaar de reis te boven was gekomen, bleven kleine, donkere ruimtes haar beklemmen. Ze bezorgden haar het gevoel opgesloten te zitten en geen lucht te kunnen krijgen, brachten haar op een seconde na terug naar dat moment dat haar moeder het leven had gekost. En na die dag zag ze Dashel Greene niet langer als de verloren jongen. Want hij had haar in het donker gevonden en haar een thuis gegeven.

Ook de horlogemaker veranderde. Hij belde elke avond, telde de dagen af tot zijn terugkeer naar huis en verzekerde haar ervan van haar te houden, maar hij vertelde Lucy nooit waar hij was. Bij zijn terugkeer was hij echter een ander mens. Aanwezig. Getekend en verdrietig, maar ... ze had hem weer terug, teruggevorderd uit het donker waarin ze hem had aangetroffen.

Dash kwam 's avonds weer bij het vuur zitten. Het duurde een tijdje voor de verhalen hervat werden, maar haar vader begon hun te onderwijzen in het vertellen van raadsels, alsof het heel vanzelfsprekend was om daarmee de stilte te verbreken.

‘Het geheim van een goed raadsel,’ vertelde hij op een avond, terwijl zijn stem tevergeefs probeerde de toppen en dalen van zijn eerdere magische klank te bereiken, ‘is aan het einde te beginnen. Weet wat het antwoord is en geef geleidelijk aan aanwijzingen. Je luisteraars weten natuurlijk niet dat het aanwijzingen zijn – tot ze hun oor pas echt te luisteren leggen.’

Hij slikte moeizaam en het lukte hem maar net om te glimlachen. Hij speelde met wat gereedschap op zijn werktafel, zette radertjes in elkaar tot ze precies pasten om ze meteen weer uit elkaar te halen en opnieuw te beginnen. ‘Dat zei je moeder altijd.’ Peinzend legde hij zijn hand tegen zijn hoofd, onbewust eroverheen wrijvend alsof Penny zojuist dat stuk mos op zijn hoed had laten vallen, alleen deze keer vanuit de hemel. ‘Hoe noemde ze dat ook alweer? Zich uitstrekken.’

‘*Ad tendere,*’ zei Lucy. Haar hart ging er sneller van kloppen nu ze haar vader dit geschenk kon geven – een vergeten uitdrukking van haar moeder. Wat erg om in de mist van verdriet dergelijke details kwijt te raken. Verlies na verlies. Ze nam zich plechtig voor haar vader nieuw leven in te blazen,

telkens wanneer ze daartoe een kans zag.

‘Dat klopt.’ Deze keer was zijn glimlach gemeend. ‘Attentie graag. Maak er een gewoonte van aanwijzingen te zoeken.’

Lucy keek Dash aan, die haar bezorgde blik deelde. Geen van beiden begreep kennelijk wat haar vader precies bedoelde.

Lucy vestigde haar ogen op haar vader, keek hem met wijd open ogen aan en wachtte.

‘Daarom,’ zei hij, ‘worden we raadselmakers. Iets om mee aan de slag te gaan. Ik geef jullie twee aanwijzingen en jullie gaan op zoek naar een verhaal. Onderweg speuren we naar licht. Blijf de verhalen van de wonderen van deze wereld vertellen. Dat kunnen we allemaal goed gebruiken, toch? Om ons eraan te herinneren wat de Maker van een dergelijke wereld kan doen?’

Hij zag er op dat moment zo fragiel maar hoopvol uit dat Lucy niet anders kon dan knikken, hoewel ze hem nog steeds niet begreep.

‘Goed,’ zei hij, terwijl hij haar door de war maakte. ‘Ik denk dat het onze plicht is de verhalen te blijven vertellen en ze door te geven. Dat is onze plicht – en een eervolle taak. In onze donkere wereld vergeten wij – dat wil zeggen, vergeten de *mensen* – hoe het licht te zien is. Wij herinneren hen er daarom aan door de waarheid te vertellen, de duisternis te bestrijden, aandacht te hebben ... hen te wijzen op de sterren die daar staan. Er zijn altijd dingen die helder schijnen, als wij er maar oog voor hebben.’

‘U laat het klinken alsof we in een strijd verwickeld zijn, papa.’

Hij vouwde zijn vingers om haar veel kleinere hand heen. ‘Dat zijn we ook, mijn kind. Dat zijn we ook. Maar het is een strijd die gewonnen kan worden door vast te houden aan hoop ... en licht. We blijven de verhalen vertellen, de aanwijzingen vinden. Verzamel ze, Lucy en Dash. Aandacht schenken aan het goede, het ware, het juiste, aan de wonderen die overal verborgen liggen, is als ... een bewust verzet tegen het donker. Stel een ...’ Hij hield zich in, zocht naar een woord zonder het te vinden. ‘Je moeder was altijd degene die het juiste woord

bedacht. Verzamel de verhalen in een ...'

'Compendium?' opperde Dash, die zijn bril omhoogduwde alsof hij niet goed wist of hij op dat moment wel iets moest zeggen.

'Ja!' Haar vader wees naar Dash. 'Een compendium.' Hij bolde zijn wangen op. 'Jullie tweeën hebben heel wat voor de kiezen gehad. Blijf bij elkaar. Verzamel de aanwijzingen. Geef niet op. En onthoud goed – elk goed raadsel heeft een ingebouwde beveiliging, een manier voor de zoeker om het raadsel op te lossen, als al het andere faalt.' Hij werd weer ernstig. 'Mocht mij iets overkomen – mochten mijn verhalen stoppen – kijk dan uit naar die beveiliging. Die zal zich zeker aandienen.'

Zo begon het geschenk. Haar vader gaf hun verhalen en bleef dat doen. Waargebeurde verhalen, verzonnen verhalen en sommige verhalen een mysterieuze mengeling ertussenin. *Om de God te gedenken die je hart voortdurend achterna blijft zitten*, had hij gezegd. *Waar je ook bent, wat er ook is gebeurd. Met elk wonder rond elke doodgewone hoek*. Het voelde niet alsof hij hun raadsels gaf, het voelde als een voortzetting van zijn avondlijke verhalen.

Naarmate ze ouder werd, voelde het alsof hij een of ander groot verhaal achter dit alles achterhield, maar ze begon te begrijpen dat de verhalen misschien zijn manier waren om het donker te bestrijden. Maar meer dan dat waren ze zijn manier om haar een uitweg uit haar duisternis te bieden. Ze daalden af in haar verdriet, sponnen één tree per keer en vormden een onzichtbare trap uit de diepte waarin ze zich bevond. En Dash was er altijd trouw bij.

Tot de draad tussen hen op een dag werd doorgeknipt. Afgesneden, toen Dash onverwacht niet kwam opdagen. Toen ze hem bij zijn appartement ging ophalen, stond de deur open, met daarachter een donkere leegte en maanlicht op de koude grond. Voor het eerst voelde Lucy wat Dash zijn hele leven had gevoeld: vergeten.

Ze wilde zich omdraaien toen een stuk papier op tafel haar aandacht trok. Nog voor ze haar naam had gelezen, geschreven in zijn kaarsrechte handschrift, wist ze al dat het briefje voor haar was. Dash schreef altijd met een water-vaste stift. *Als het niet de moeite waard is om te bewaren, hoef je het ook niet op te schrijven*, had hij ooit tegen haar gezegd.

Terwijl ze het papier openvouwde, deed de aanblik van het geringe aantal regels haar verdriet. Ze wist niet waarop ze had

gehoopt. Een roman? Een brief? Een kaart om hem te vinden misschien?

In plaats daarvan stond er:

Aan het Lucifermeisje. Ik moest vertrekken ... mijn tante kreeg een baan in de Verenigde Staten die ze niet kon weigeren. Ze zei dat het tijd was om terug te keren naar mijn wortels. Ik weet dat mijn wortels, als die al ergens liggen, hier liggen – daar bij onze fontein – maar ik moet gaan. Ik schrijf je zo snel mogelijk. Ik neem geen afscheid van je, omdat ik weet dat wij nooit afscheid van elkaar zullen nemen. Nooit.

Dat was alles. Langzaam draaide ze zich in die lege flat om, terwijl ze het papier in haar hand verafschuwde. Ze voelde boosheid jegens Dash opborrelen. Omdat hij weg was, omdat hij geen gedag had gezegd, om zo veel dingen.

Toen haar vader en zij die avond door de telescoop keken, en zij Dash, zijn bril en zijn supernovagrapjes miste, probeerde hij haar te bemoedigen, net zoals zij in zijn donkerste uur bij hem had gedaan. ‘Wanneer de situatie donker lijkt, Lucy, dan moet je vechten voor het licht.’

De volgende avond had ze een boek op haar kussen gevonden, met een touwtje eromheen en versierd met een sering. Het werk van haar vader, met een knipoog naar haar moeder vanwege die sering.

Into the Void: The Search for the HMS Jubilee, met een rood boekomslag.

‘Papa,’ zei ze, met een warm gevoel omdat hij had gezocht naar een boek over een van haar lievelingsonderwerpen. Ze dook erin en verslond de verhalen over zoektochten op de zeebodem, opgravingen onder water, en dat alles op zoek naar het beroemde schip dat tijdens de napoleontische oorlogen met een verrader aan boord verdwenen was.

Zoals beloofd stuurde Dash een brief vanuit New Jersey. Een paar regels die bedoeld waren als een vriendelijke groet, maar die de leegte in haar alleen maar groter maakten. Ze probeerde dat te verbergen, maar voelde haar vaders mededogen toen hij haar nadenkend aankeek.

Een jaar later kondigde een ansicht van Harvard in Massachusetts aan dat hij was toegelaten tot de studie astronomie en astrofysica. *Volgende halte de maan! Maar pas na een bezoek aan Candlewick om jou op te halen, Lucy. Tenzij je dan aan het duiken bent, op zoek naar de verloren Jubilee.*

Die keer maakten zijn woorden haar aan het lachen. Minder verlangen, meer vreugde om haar vriend. Om zijn dromen, zijn thuis zijn in de sterren. De tijd, zo had ze geleerd, haalde inderdaad de scherpe randjes van de wonden af, zelfs als de wonden nog steeds een groot gat vormden en er een vage pijn bleef. En de pijn werd opnieuw bedwongen door een boek op haar kussen, een biografie van de verrader Fredrick Hanford, de man die er met de *Jubilee* vandoor was gegaan en spoorloos was verdwenen.

In de loop der jaren hoorde ze nog een paar keer iets van Dash, maar al snel zat ze zelf tot over haar oren in haar studie aan de universiteit. Soms, met een blik omhoog naar de koepel in haar geliefde bibliotheek in Oxford, vroeg ze zich af hoe het Dash verging.

En ze vroeg zich af waar hij was, toen ze hem ruim tien jaar later wanhopig nodig had. Want terwijl Dash zijn plek in de wereld vond, was de horlogemaker ziek geworden. Lucy gaf aan tijdelijk met haar master te willen stoppen, maar daar wilde haar vader niets van weten. 'Ik ga niet weg,' zei hij koppig. 'Jaag dat mysterie na, Lucy. Ga op zoek naar antwoorden.'

Ze deed onderzoek naar de *Jubilee* en het gaf haar vader vreugde dat de componenten van zijn verhalen bij de haard een vlam in haar ontstoken hadden.

Lucy was echter even koppig als hij. Daarom vonden ze een tussenweg. Ze ging thuis wonen en werkte daar dankzij een speciale afspraak met haar begeleider en hoogleraar, dr. Dorothy Greenleaf, aan haar scriptie. Ook paste ze op haar vaders slechte dagen op de horlogezaak aan Cecil Court.

Urenlang verloor ze zich in de boeken van de leeskamer in het British Museum, waaruit ze tevoorschijn kwam om 's avonds de haard aan te maken toen de horlogemaker dat niet langer kon omdat zijn gezondheid sterk achteruitging. Ze zat naast hem toen een beroerte het werk van zijn handen, maar

niet zijn hart, stillegde, en ze vulde de stilte met haar eigen verhalen, opgediept uit de annalen van de geschiedenis.

Lucy was degene die ‘zijn zaken regelde’ – woorden van de dokter, uitgesproken vol mededogen, die haar wereld in één klap verbrijzelden. Lucy was ook degene die op haar dertigste, terwijl ze door de kamers van het al te lege huis liep, het warme, gegraveerde metaal van haar zakhorloge uit haar handen voelde glippen en op de grond zag vallen. Het gleed tussen die aloude, stoffige zonnestrallen door en knipoogde haar vanaf de krakende planken toe. Op dezelfde plek als waar Dash altijd had gezeten en zijn bril naar beneden was gezakt terwijl hij met de schroevendraaier de telescoop die ze bouwden aan het afstellen was ... voor hij verdween.

Maar toen ze zich bukte om het horloge te pakken lukte dat niet. De ketting bleef haken, kwam net zo klem te zitten als haar hart, hechtte zichzelf aan deze plek. Met vingers die al jaren gewend waren tere onderdeeljes te laten samenwerken, peuterde ze de ketting los van de splinter ... en verstijfde.

Het bleek helemaal geen splinter te zijn. Het was een zorgvuldig gedraaid knopje, zo gemaakt dat het naar het donker eronder leek te wijzen. Terwijl ze haar adem inhield, tilde Lucy een plank omhoog en haalde er een oude envelop onder vandaan.

Elk raadsel heeft een beveiliging, had haar vader erop geschreven toen zijn handschrift nog heel wat vaster was.

In de envelop vond ze een verbleekte aquarel van een stenen bouwwerk – mogelijk een deel van een kasteel. Het leek vanaf een dak geschilderd te zijn, want de donkere lucht met daarin speldenprikken van sterrenlicht diende als overkapping voor de zee eronder. De afbeelding bezorgde Lucy een rilling over haar rug. Vijf witte rotsen stegen als knokige vingers op uit de zwarte, kolkende golven. Elk schip dat daarop afvoer, zou te pletter slaan.

Onder aan het schilderij stonden vier woorden in een bestudeerd – ietwat bibberig – handschrift. Eerst dacht ze dat het de naam van het afgebeelde gebouw was of van de haven die te zien was. Maar in plaats daarvan lazen haar toegeknepen ogen de woorden *De weg naar huis*. De rechterkant van het

schilderij was afgescheurd, en daardoor was ook een deel van het gebouw verdwenen. En in de hoek onder aan het doek waar een kunstenaar zijn handtekening had kunnen plaatsen, stond slechts één letter: *J*.

Het rommelende geluid van de metro dreunde door de vloer heen en drong door tot in Lucy's aderen. Met bonkend hart deed ze het schilderij, deze vesting vol leven en mysterie, terug in de envelop. Dit had iets te betekenen en ze wilde weten wat. Toen de trillende muren tot bedaren kwamen, opende Lucy, ademloos verwachtingsvol, haar horloge en sprak in deze kamer vol herinneringen:

'Laat het verhaal beginnen.'